

СУЧАСНИЙ СТАН АУДИТОРСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Ухвалення Закону України № 2258-VIII від 21.12.2017 р. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [1] змушує перейти усі суб'єкти аудиторської діяльності на новий рівень надання послуг. Відтепер, контроль за якістю аудиторських послуг покладено на Орган суспільного нагляду, який складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю та Інспекції із забезпечення якості. Особливо такий контроль здійснюється за суб'єктами аудиторської діяльності, що надають послуги підприємствам, що становлять суспільний інтерес, а такі підприємства відповідно до ч. 2 ст. 12 Закону України № 996-XIV від 16.07.1999 р. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами) [2] повинні складати звітність відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Підприємствами, що становлять суспільний інтерес є підприємства – емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств і малих підприємств) та підприємства, які відповідно до цього Закону належать до великих підприємств.

Тобто, наслідком таких змін є те, що регуляторні органи підвищили вимоги до оформлення робочих документів, включаючи складання, ведення та зберігання аудиторської документації. Метою таких підвищених вимог є удосконалення якості надання послуг українськими суб'єктами аудиторської діяльності.

Нині питання якісного оформлення аудиторської документації залишається актуальним. Кожен суб'єкт аудиторської діяльності самостійно вирішує питання оформлення робочих документів враховуючи вимоги міжнародних стандартів аудиту (далі МСА) і законодавства України. Проте, в Україні відсутні розроблені та затверджені на законодавчому рівні форми і шаблони робочих документів, які мають складатися на всіх етапах проведення аудиту. На відміну від національного законодавства, міжнародною практикою передбачені міжнародні стандарти аудиту, дотримання яких дає змогу узагальнити підхід до аудиту та структуризації робочих документів. Швидкість і якість виконання аудиту безпосередньо залежать від ступеня попередньої підготовки аудитором впорядкованої документації, тому важливою є підготовка переліку документації і попереднього тексту такої документації для подальшого заповнення (наприклад, запити клієнтам).

МСФЗ є досить специфічними стандартами. Кожний стандарт має свої особливості, які вимагають від аудитора досконалого знання таких стандартів та, на відміну від національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, переважно, професійного судження. Українські суб'єкти аудиторської діяльності виявились не готові до таких змін. Більшість аудиторів використовують такі програми та посібники, як Caseware, «Автоматизовані робочі документи аудитора. Програми аудиту. Тести контролю» (3-тє видання). Але, коли суб'єкти аудиторської діяльності здійснюють аудит підприємств, що складають звітність за МСФЗ, у них виникає багато питань. Тому, що наразі аудитори не мають структурованої аудиторської документації для оформлення аудиторських процедур під час перевірки підприємств, що складають свою звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності. Наслідками відсутності структурованих робочих документів є:

1. Виконання аудиту не у встановлений термін.
2. Неякісна аудиторська документація або відсутність оформлених аудиторських процедур.
3. Відсутність достатніх аудиторських доказів.
4. Неправильний аудиторський висновок.
5. Порушення законодавства України, МСА та Кодексу Етики [3].

Результатом перелічених вище наслідків є штрафи та/або виключення з Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності.

Використання таких програм як CaseWare, SAP є дуже затратним для аудиторської спільноти. Такі програми потребують багато часу, фінансових і людських ресурсів. Придбати такі програми можуть лише мережеві аудиторські компанії. Але, як і будь-яка програма, CaseWare або SAP можуть працювати некоректно, що призводить до неправильного виконання аудиторських процедур. Інші аналоги не мають методичної специфіки оформлення робочих документів за міжнародними стандартами фінансової звітності. Суб'єкти аудиторської діяльності потребують недорогих робочих документів, які дадуть змогу їм швидко виконати аудит згідно з вимогами МСА, МСФЗ та законодавства України.

Література

1. Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017 р. «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>
2. Закон України № 996-XIV від 16.07.1996 р. «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Кодекс етики професійних бухгалтерів. URL: <https://www.ifac.org/Ethics>